

ต้นกุ่มการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29

นายบุญชัย ตวีวัฒนวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัญชีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

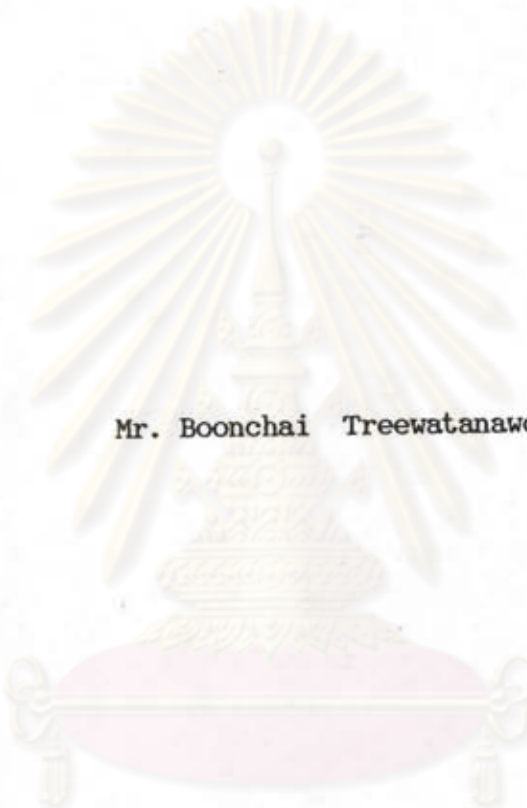
ISBN 974-569-272-7

ลิขสิทธิ์ของบัญชีวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013773

I16015472

THE PRODUCTION COST OF GROUNDNUT SEED
OF DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EXTENSION,
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
IN 1985/86 CROP YEAR

Mr. Boonchai Treewatanawong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the degree of Master of Accounting

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-272-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลิสงของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29

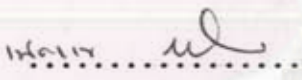
โดย นายบุญชัย ตริวัฒน์วงศ์
ภาควิชา การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ. ดร. ศรีณย์ วรธนัจฉริยา
ผศ. กัญญา นวลแข

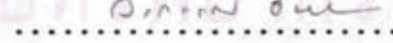

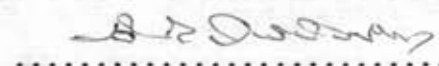
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

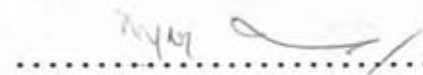

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วรวรรณ ชัยอาญา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีณย์ วรธนัจฉริยา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา นวลแข)

บัญชี ตีวัดนางวงศ์ : ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29 (THE PRODUCTION COST OF GROUNDNUT SEED OF DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EXTENSION, MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES IN 1985/86 CROP YEAR) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา และ ผศ.กัญญา นวลแข, 179 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงพันธุ์ไทนาน 9 ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยจะทำการศึกษาดังแต่การจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงซึ่งกระทำโดยเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ จนกระทั่งนำเข้ามาปรับปรุงสภาพในโรงงานผลิตเมล็ดพันธุ์ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืช โดยรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง ตลอดจนเกษตรกรที่จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืชดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา เฉลี่ยไร่ละ 1,981.11 บาท หรือกิโลกรัมละ 7.83 บาท ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 253 กิโลกรัม ส่วนเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง มีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 1,799.09 บาท หรือกิโลกรัมละ 8.35 บาท ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 215.44 กิโลกรัม สำหรับอัตราผลตอบแทนของเกษตรกรนั้น เกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 และที่ 3 มีอัตราผลตอบแทนต่อรายได้ร้อยละ 36.62 และ 18.22 ตามลำดับ สาเหตุที่เกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปางมีอัตราผลตอบแทนต่ำกว่า เนื่องมาจากทางศูนย์ขยายพันธุ์พืชรับซื้อในราคาต่ำกว่า นอกจากนี้เกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปางยังมีผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าอีกด้วย

ต้นทุนในการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปางเท่ากับ 17.27 บาทและ 16.06 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าซื้อเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกร ซึ่งสูงถึงประมาณร้อยละ 76 ของต้นทุนทั้งหมด สาเหตุที่ต้นทุนของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมาสูงกว่าเนื่องจากราคาที่รับซื้อเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกรสูงกว่า สำหรับการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงทางศูนย์ขยายพันธุ์พืชจำหน่ายในราคาเพียงกิโลกรัมละ 14.00 บาท หรือต่ำกว่าต้นทุนการผลิตประมาณกิโลกรัมละ 2.67 บาท

ปัญหาสำคัญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเพื่อจำหน่าย ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ ปัญหาในการผลิต ตลอดจนปัญหาในด้านการตลาดควรจะได้รับการแก้ไขโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีผลทำให้เกษตรกรได้ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ

ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การบัญชีทั่วไป
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

BOONCHAI TREEWATANAWONG : THE PRODUCTION COST OF GROUNDNUT SEED OF DEPARTMENT OF AGRICULTURAL EXTENSION, MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES IN 1985/86 CROP YEAR. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SARUN WATTANUTCHARIYA, Ph.D. ASST.PROF.KANYA NUALKHAIR, 179 PP.

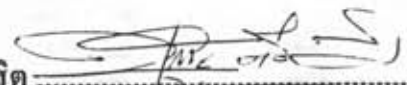
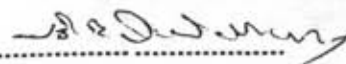
The objective of this thesis is to study the production cost of groundnut seed, Tinan 9, of Department of Agricultural Extension. This study started from the production of seed by the contract farmers to processing of seed in the factory that operated by the Seed Center. Information was obtained from the Seed Center No.2 at Nakhonratchasima, the Seed Center No.3 at Lampang, and the contract farmers of the two Seed Centers.

The study revealed that the average production cost of groundnut seed at farm level of the Seed Center No.2 was 1,981.11 baht per rai or 7.83 baht per kilogram with the average yield of 253 kilogram per rai. The average cost of production of farmers of the Seed Center No.3 was 1,799.09 baht per rai or 8.35 baht per kilogram with the average yield of 215.44 kilogram per rai. For the rate of return on investment, the contract farmers of the Seed Center No.2 and No.3 had rate of return on sale of 36.62 and 18.22 percent respectively. The reasons for the lower rate of return of the contract farmers of the Seed Center No.3 were due to the lower price of seed purchased by the Seed Center and the lower yield per rai.

The production cost of the groundnut seed of the Seed Center No.2 and the Seed Center No.3 were 17.27 baht and 16.06 baht per kilogram respectively. The major cost was the seed purchased from the contract farmers which was about 76 percent of the total cost. The reason for the higher production cost of Seed Center No.2 was the higher price of groundnut seed purchased from the contract farmers. The Seed Centers sell the groundnut seed at the price of 14.00 baht per kilogram or at 2.67 baht lower than the production cost.

Problems encountered in groundnut certified seed production such as problems in cultivation, production and marketing should be solved by close cooperations among all party concerned. This combined effort should result in availability of better quality groundnut seed for the farmers.

ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การบัญชีทั่วไป
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อผู้นิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการเขียนวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา นวลแข อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมซึ่งได้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์เนืองแข สนิทวงศ์ ณ อพยุชยา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วรวรรณ ชัยอาญา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้ง ดร.ชอุณหเทพ พงศ์สร้อยเพชร ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา เจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง และเจ้าหน้าที่กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตรทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เขียน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมความมุ่งหมาย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
บงกชีย์ ตวีวัฒนวงศ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ซี

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของ เรื่องที่ศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับถั่วลิสง.....	6
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของถั่วลิสง.....	6
พันธุ์ของถั่วลิสงในประเทศไทย.....	7
โครงสร้างของเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง.....	10
การปลูกถั่วลิสงในประเทศไทย.....	11
การใช้ประโยชน์ถั่วลิสง.....	16
สถานการณ์การผลิตถั่วลิสงในประเทศไทย.....	17
สถานการณ์ตลาดถั่วลิสงในประเทศไทย.....	19
3 การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเพื่อจำหน่าย.....	28
ขั้นของเมล็ดพันธุ์รับรอง.....	28
การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง.....	29

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 3	หน้า
-การผลิตเมล็ดพันธุ์ในระดับไร่นา.....	30
-การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์.....	33
-การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์.....	40
-การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์.....	43
โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์.....	47
การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชของกรมส่งเสริมการเกษตร.....	48
การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของกองขยายพันธุ์พืช.....	50
การกระจายผลผลิตของกองขยายพันธุ์พืช.....	55
4 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	59
การจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืช.....	59
สภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	61
ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	62
5 ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง.....	69
ต้นทุนและผลตอบแทนจากการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	69
-ส่วนประกอบของต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	71
-ต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	73
-การเปรียบเทียบต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกรของ ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมาและศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง	85
-อัตราผลตอบแทนจากการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง.....	97
ต้นทุนการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืช.....	107
6 สรุปปัญหาและข้อ เสนอแนะ.....	125
สรุป.....	125
ปัญหาและข้อ เสนอแนะ ในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์.....	128
ปัญหาและข้อ เสนอแนะ ในการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์และการเก็บรักษา.....	130

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	
ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการตลาดและการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์.....	132
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	138
ประวัติผู้เขียน.....	179

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

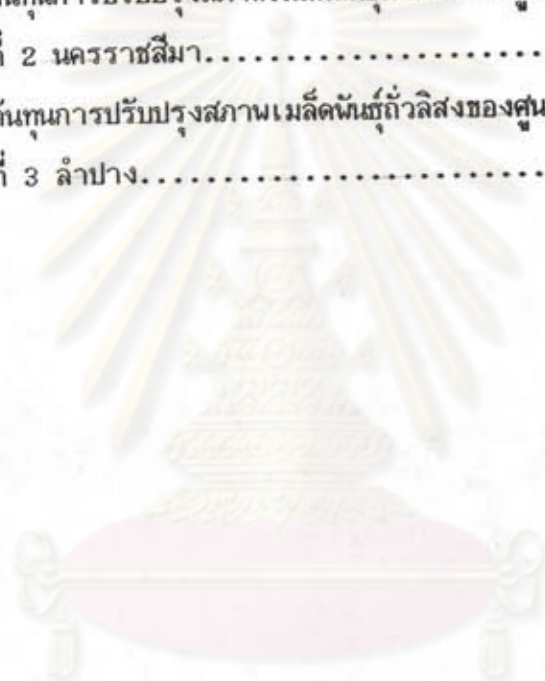
ตารางที่		หน้า
2.1	การเปรียบเทียบคุณลักษณะต่าง ๆ ระหว่างถั่วลิสงพันธุ์ไทนาน 9 พันธุ์สุโขทัย 38 และพันธุ์ลำปาง.....	8
2.2	พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ถั่วลิสงของไทย.....	18
2.3	ราคาถั่วลิสงทั้งเปลือกสดที่เกษตรกรขายได้ และราคาคาคะเน.....	22
2.4	ราคาถั่วลิสงทั้งเปลือกแห้งที่เกษตรกรขายได้.....	23
2.5	ราคาถั่วลิสงกะเทาะเปลือกคละ (ชนิดดี) ณ ตลาดกรุงเทพฯ.....	25
2.6	ราคาส่งออกถั่วลิสง (เอฟ.โอ.บี.).....	26
3.1	ปริมาณเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ทั้งหมดของกองขยายพันธุ์พืช ตั้งแต่ปี 2520-2529.....	52
3.2	ผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของกองขยายพันธุ์พืช ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29.....	53
3.3	แผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงประจำปี 2529 และ 2530 ของกองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร.....	54
3.4	สรุปผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ของกองขยายพันธุ์พืช ในปีงบประมาณ 2529.....	58
4.1	เพศของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	64
4.2	อายุของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	65
4.3	พื้นที่ที่ใช้ในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	66

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.4 การถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสง ของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	67
5.1 การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29 ของศูนย์ ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำ ปาง.....	70
5.2 ต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงต่อไร่ ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29 ของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา.....	74
5.3 ต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงต่อไร่ ในฤดูเพาะปลูกปี 2528/29 ของเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	80
5.4 เปรียบเทียบต้นทุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงต่อไร่ ในฤดู เพาะปลูกปี 2528/29 ระหว่างเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	86
5.5 การเปรียบเทียบค่าแรงงานที่ใช้ในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ ถั่วลิสงต่อไร่ ระหว่างเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นคร ราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	87
5.6 การเปรียบเทียบค่าวัสดุการเกษตรที่ใช้ในการจัดทำแปลงขยาย พันธุ์ถั่วลิสงต่อไร่ ระหว่างเกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นคร ราชสีมา และศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	93
5.7 รายได้จากการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงต่อไร่ของเกษตรกร ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา และเกษตรกรศูนย์ขยาย พันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	98
5.8 อัตรากลับตอบแทนจากการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของ เกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 นครราชสีมา.....	103

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.9	อัตราผลตอบแทนจากการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ถั่วลิสงของ เกษตรกรศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 ลำปาง.....	105
5.10	ต้นทุนการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่ 2 นครราชสีมา.....	109
5.11	ต้นทุนการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่ 3 ลำปาง.....	117

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนภูมิการค้าถั่วลิสงของไทย.....	20
3.1 การคัดแยกถั่วลิสงที่ไม่ต้องการออกจากเมล็ดพันธุ์ในระหว่างการปรับ ปรุงสภาพ.....	39

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย